

СТАНОВИЩЕ

от д-р **Лилия Драгомирова Иванова**

доцент в *Катедрата по славистика*, Филологически факултет

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование **2. Хуманитарни науки**,

професионално направление **2.1. Филология**,

докторска програма *Романски езици*

Автор: Полина Георгиева Табакова

Тема: „Значението *предходност* в индикатива на съвременния испански език през призмата на съпоставката с българския език“

Научни ръководители: доц. д-р Веселка Ангелова Ненкова – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, доц. д-р Красимира Ангелова Чакърва – Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-2054 от 15.11.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури в процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Значението *предходност* в индикатива на съвременния испански език през призмата на съпоставката с българския език“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология**, докторска програма *Романски езици*. Автор на дисертационния труд е **Полина Георгиева Табакова** – докторантка в редовна форма на обучение към катедрата „Романистика и германистика“, с научни ръководители **доц. д-р Веселка Ненкова** и **доц. д-р Красимира Чакърва** от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Полина Табакова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички необходими за процедурата документи.

Полина Табакова завършва средното си образование в езикова гимназия „Иван Вазов“ с изучаване на два чужди езика – испански и руски език. През 2017 г. завършва бакалавърска степен по специалността „Български и испански език“, последвана от магистратура по приложна лингвистика в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, приключила през 2018 г. Междувременно е работила за кратки периоди като преводач и преподавател по испански на различни места. От 2017 г. насам преподава като учител по испански език в СУ „Св. Патриарх Евтимий“. От 2021 г. до 2024 г. е редовен докторант в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Впечатляват отличните чуждоезикови умения в областта на испански, английски и руски език, курсовете за професионално израстване, а също и цялостната активна позиция на Полина Табакова, която последователно и системно е работила над образованието си, по времето на което е спечелила множество награди и е разширявала компетенциите си, същевременно паралелно с докторантурата си е придобивала и професионален опит, свързан с областта на завършеното образование, като е развила лични качества и умения в различни области.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд е едновременно актуална, тъй като глаголната проблематика е един от най-обширните и интересни проблеми в морфологичните системи и на двата езика, и сложна за разработка, тъй като дискуссионните въпроси, свързани с нея, изобилстват. Във връзка с това може да се каже, че докторантката си е поставила нелеката задача да пише по въпроси, по които са работили значими езиковеди в областта и на българския, и на испанския език. В същото време предходността не е самостоятелно разработвана в такъв широк аспект съпоставително между двата езика, което допълнително предопределя актуалността на темата. Прецизно са дефинирани обектът и предметът на изследване, целите и задачите. Актуалността на проблема се обуславя и от практико-приложния аспект, който резултатите от изследването биха имали в обучението на ученици, студенти и филолози, както и в работата на преводачи.

3. Познаване на проблема

Предвид богатата литература върху глаголната проблематика впечатлява осведомеността на авторката, солидната теоретична подготовка и аналитичните умения, свързани с обобщаването на концепциите. Доброто разбиране на проблематиката си личи от ясното обговаряне на използваната терминология, от изобилието на използвана и

цитирана литература – основно на български и испански, но също и на други езици, както и от уменията да се анализират наличните в езиковедството концепции по разглежданите въпроси.

4. Методика на изследването

В теоретичната база на изследването са залегнали идеите на функционалния структурализъм, като се прилага функционално-семантичният подход, заложен в работите на А. В. Бондарко. В работата се използват още съпоставителният метод, емпиричният метод и методът на ексцерпцията. Комбинацията от методи е позволила да се разгърне потенциалът на изследването.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният за обсъждане дисертационен труд обхваща 242 страници, структурирани в увод, три глави, заключение, библиография и ексцерпирани източници. Цитирани са 234 източника на български, испански, английски, руски и немски език, което свидетелства за отличната библиографска осведоменост на авторката (122 заглавия на латиница и 112 на кирилица). Ексцерпирани са 29 източника от испаноезичната художествена литература, повечето от които с преводи на български, като са добавени и електронни източници от различен характер, както и 4 източника от българоезичната художествена литература, обобщени в 347 примера.

В **увода** (стр. 4 – 13) докторантката Полина Табакова посочва като обект на изследването си индикативните деятелни глаголни форми от темпоралната система на глагола в испанския език и непреизказните индикативни деятелни глаголни форми в българския език, които се използват в за изразяване на минали събития. Целта е да се съпоставят двете темпорални системи с акцент върху семантиката на значението *предходност*. Разгледани са някои теории за времето и неговите различни аспекти. Коректно са представени обектът, целта, задачите, теоретичната база, изследователските методи и композицията на текста, уточнени са параметрите на изследването. За да се изпълни поставената цел, са определени шест задачи, които да бъдат осъществени в рамките на изследването.

В **първа глава** (стр. 14 – 110) е представена теоретико-методологическата основа на изследването. Теоретичната база на дисертационния труд са функционалният структурализъм и функционално-семантичният подход, приложен и развит за пръв път

в трудовете на А. В. Бондарко, а за българския език свързван най-вече с изследванията на Ив. Куцаров. Детайлно е представен и уточнен терминологичният апарат с оглед на изложените изходни позиции.

В дисертацията П. Табакова изхожда от виждането, че т.нар. темпорална система в испанския език се формира от взаимодействащите си морфологичните категории глаголно време, план и перфектните (сложните) глаголни форми, докато темпоралната система в българския език се формира от морфологичната категория глаголно време, МК план (таксис) и МК на перфекта. Въпреки привидните формално-семантични сходства се обръща внимание също на различията при функционирането на темпоралните системи и едновременно на симетрията и асиметрията по отношение на категориалната организация между двата съпоставяни езика, като различията умело се преодоляват и се намира основа, изходна за съпоставителния анализ. Темпоралните отношения в изследването се възприемат според концепциите на Еухенио Косериу за испанския език и на Иван Куцаров за българския език.

Умело се анализират наличните теории по въпросите, свързани с разглежданите глаголни категории. В същото време се забелязва не просто аналитичен подход, изразяващ се в коректно и в същото време доста детайлно представяне на научната литература по въпроса, а и ясното заявяване на позиция по всеки един от представените като актуални за изследването проблеми, като се добавят нови гледни точки към съществуващи лингвистични въпроси.

Доброто осмисляне на разглежданата проблематика както в цялостност, така и в детайли се доказва и от обобщаването на редица постановки в нагледни схеми.

Засегнат е и проблемът за съгласуването на глаголните форми в испанското и българското изречение, като се поставят и въпроси, които имат потенциал да бъдат изследвани в бъдеще.

Като друг положителен момент в работата може да се отчете, че всяка глава е придружена от ясни и добре структурирани изводи, в които основен акцент са, от една страна, проявите на симетрия, и от друга – проявите на асиметрия между двата езика.

Втора глава (стр. 111 – 165) е посветена на реализацията на предходността и връзките ѝ с други граматични значения в рамките на глагола, чрез които се изгражда разказ за минали събития в испанския и българския език.

Характерна както за цялата работа, така и в тази глава, е логическата последователност и подредеността в представянето на разглежданите глаголни форми. П. Табакова показва уменията си едновременно да се позовава на авторитетни изследвания в областта, но и да предлага критичен анализ на различните гледни точки, както и да заема позиция по всеки един от разглежданите въпроси.

Обосновано е включването не само на грамемите, маркирани с предходност (А и *cantara1*), но също и на перфект, имперфект, плюсквамперфект, футурум претерити, футурум екзактум и футурум екзактум претерити в пределите на разглежданата проблематика. Съществени са изводите относно системните значения на представените форми, до които се стига вследствие на анализирания материал (стр. 163 – 165).

В **трета глава** на изследването (стр. 166 – 215) са представени българските преводни еквиваленти на испанските глаголни форми, обвързани с предходността. Особено изявен тук е практико-приложният принос, тъй като резултатите от тези наблюдения биха могли да бъдат използвани за целите и на обучението, и на превода. Анализирани са голям обем от ексцерпиран материал, като направените изводи и заключения са обвързани смислово с постановките, представени в предходните глави, но се добавят и нови нюанси с оглед на преводните съответствия. Относително добре е спазен балансът между примери и теоретични бележки. И в тази глава се наблюдават характерните за цялата работа ясна структура и подреденост.

Следва **заключение**, в което накратко се обобщават резултатите от направеното изследване и се очертават формулираните приноси.

Приложената **библиография** доказва допълнително широките лингвистични интереси и умения за подбор на Полина Табакова, както и солидната ѝ теоретична подготовка.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Полина Табакова е представила седем публикации по темата на дисертацията, написани на български език, с които предварително е представила някои от разработките си на различни научни форуми пред научна аудитория – на международни конференции в България и на национални конференции за студенти и докторанти. Публикациите са

съпоставителни между български и испански и резултатите от тях са отразени в дисертационния труд.

Дисертационният труд на Полина Табакова представя един добре подготвен млад лингвист, който демонстрира задълбочени познания в изследваната материя. Авторката се отнася към научната традиция в областта на интересите ѝ с отговорност, като показва умения за работа с научни изследвания на различни езици, способност за систематизиране и анализиране на езиковите явления с прилагане на лична оценка за фактите. За отбелязване е и отличното умение за работа с ексцерпирани източници. Дисертацията представлява първото по такъв мащаб съпоставително изследване на значението предходност между български и испански език.

7. Автореферат

Авторефератът в обем от 32 страници (във вариант на български, като е предложен и на испански) предава точно и пълноценно съдържанието на дисертационния труд, като коректно обобщава най-съществените моменти от текста. Съдържа ясната и подредена композиция на самото изследване. Отчетливо са открити обектът, целта и задачите, а приносните моменти, които са изведени като отделна част, са представени обективно. Адекватно е изложена квинтесенцията на всяка глава. Библиографията е прецизно изработена.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Дисертацията може да бъде използвана като отправна точка за следващи изследвания на глаголната система в съпоставителен план между български и испански. Тя съдържа ценна теоретична информация, обобщаваща съществени моменти от анализа на разглежданите езикови явления, а резултатите от направените съпоставки относно семантиката и функцията на формите, изразяващи предходност, могат да бъдат използвани за целите на обучението и теорията на превода. С оглед на тези доводи бих приветствала издаването на дисертацията като монография.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение бих могла да обобщя, че представеният дисертационен труд представлява добре обмислено, структурирано и завършено научно изследване с научни и приложни резултати и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и

съответния правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Поставените цели и задачи са успешно изпълнени, а изводите са аргументирани. Научният изказ в цялото изследване свидетелства за лингвистичната зрялост на авторката на текста. Научните факти не само са описани, но са анализирани и коментирани адекватно.

Дисертационният труд показва, че докторантката **притежава** задълбочени теоретични знания в областта на испанската и българската граматика, като **демонстрира** качества и способности за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради изложеното становище убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационния труд на тема: „Значението *предходност* в индикатива на съвременния испански език през призмата на съпоставката с българския език“, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и **препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди** на Полина Георгиева Табакова **образователната и научна степен „доктор“** в област на висше образование **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология**, докторска програма **Романски езици**.

4.02.2025 г.

Изготвил становището:

гр. Пловдив

(доц. д-р Лилия Иванова)